

REKABET KURULU KARARI

Karar No : 99-12/91-33

Karar Tarihi: 03.03.1999

Toplantıya Katılan

İl.Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU,

Üyeler : Bahaddin ELÇİ, Mehmet Zeki UZUN, Salih Zeki BENGÜ, Aydın EMRE, Sadık KUTLU, Dr.Kemal EROL, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK.

Taraflar:

- **Başvuruda Bulunan:** - Yeniden Doğu Partisi Genel Başkan Yardımcısı Ali SARAL
Sağlık Sk., No:3, Sıhhiye/ANKARA
- **Muhatap :** - Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu
Fevziçakmak Sk., No:5, Kızılay/ANKARA

Dosya Konusu: TR rumuzlu plakaların basım yetkisinin tek bir kuruma ait olduğu ve bunun rekabeti kısıtladığı iddiası.

Raportörler Görüşü: Öneraştırma açılmasına gerek olmadığı.

Değerlendirme:

“TR” rumuzlu plakaların basım yetkisinin tek bir kuruma ait olduğu ve bunun rekabeti kısıtladığı iddiasını içeren, Kurum kayıtlarına 08.01.1999 tarih, 99-100 sayı ile intikal etmiş olan Yeniden Doğu Partisi Genel Başkan Yardımcısı Ali SARAL’ın şikayeti üzerine, Rekabet Kurumu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik’in 55/1’inci maddesi uyarınca, Raportörler Kemal Tahir SU ve M. Haluk ARI tarafından yapılan inceleme sonucu düzenlenen 26.02.1999 tarih, D4/1/K.T.S.-99/4 sayılı İlk İnceleme Raporu’nu içeren 02.03.1999 tarih, REK.0.08.00.00/9 sayılı Başkanlık önergesi, 99-12 sayılı Kurul toplantı gündeminin 3’üncü sırasında ele alınmıştır.

Taşıt araçlarının ruhsatı ve ehliyet gibi trafik şubesine ait matbuanın basım yetkisinin tek bir matbaaya, bunların satım yetkisinin de Şoförler Odası’na ait olmasının rekabet kurallarına aykırı olduğu iddiası, şikayet dilekçesinin özünü oluşturmaktadır.

Şikayet dilekçesine ek olarak gönderilen gazete küpürlerinde ise özetle;

- Plaka basım işi ile ehliyet, ruhsat evraklarının basım işinin Ostim Plaka ve Plaka Matbaacılık Şirketi’nin tekelinde olduğu,

- Plaka Matbaacılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin Türkiye'deki araçlarla ilgili ne kadar belge, dosya, evrak, ruhsat, fiyat tarifeleri, sürücü ehliyet belgeleri ile ilgili evrak varsa bütün bunların basımını yaptığı,
- Plaka basımının ihale yapılmaksızın Ostim Plaka ve Matbaacılık A.Ş.'ne bırakıldığı,
- Plaka ve diğer evrak için değerinin çok üzerinde fiyat istendiği ve usulsüz olarak bağış alındığı,

hususları belirtilmektedir.

507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu'na göre kurulmuş olan Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu, Şoför Odaları'nın oluşturduğu bir üst kuruluştur. 507 sayılı yasanın 1/2'nci maddesine göre federasyon, kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur.

Anayasa'nın 135'inci maddesinde düzenlenen kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları; kanunla kurulurlar, organlarını kendi üyeleri arasından seçerler, zorunlu üyelik esasına dayanırlar, kuruluş amaçları dışında faaliyet gösteremezler ve özerk bütçeye sahiptirler. Bu kuruluşlar özerk bütçeye sahip olmaları dolayısıyla Devlet İhale Kanunu'na da tabi değillerdir.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un amacı, 1'inci maddesinde ifade edildiği gibi *"mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma karar ve uygulamaları ve piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamaktır."*

Konuya ilişkin incelemenin başlangıç noktasını, kamu kurumu niteliğini haiz meslek kuruluşlarına ilgili piyasadaki rekabeti bozucu davranışlarından ötürü 4054 sayılı Kanun'un uygulanıp uygulanamayacağı hususu oluşturmaktadır. Anılan yasanın "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde, *"Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı..."* hükmü bulunmaktadır. Yine aynı yasanın 3'üncü maddesinde teşebbüs, *"piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimler"* olarak tanımlanmıştır. Teşebbüs birliği ise *"Teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan her türlü birlikler"* olarak tanımlanmıştır.

Bu tanımlardan yola çıkarak, üyelerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişimini sağlamak amaçlarıyla oluşturulan ve kararlarını belirlemede özgür bir iradeye sahip bulunan Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu (TŞOF)'nun teşebbüs birliği olarak kabul edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu durumda her teşebbüs birliği gibi TŞOF'nin de 4054 sayılı yasa hükümlerine uyması gerekmektedir.

2018 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Kağıtların ve plakaların basım ve dağıtımı ile ilgili gelirden pay ayrılması" başlıklı 131'inci maddesi şu şekildedir:

“Trafik şube veya bürolarında ve Milli Eğitim Bakanlığı’nca açılma izni verilmiş motorlu taşıt sürücüleri kurslarında iş sahipleri ve kursiyerlerce verilmesi ve kullanılması lüzumlu basılı kağıtlarla plakaların cins ve neveleri İçişleri Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’nca tespit edilir.

Basılı kağıtlar ile plakalar Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunca bastırılır ve maliyetleri nazarı itibara alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunca birlikte tespit edilecek bedel mukabilinde il merkezlerinde veya kuruluşu bulunan ilçelerde, adı geçen Federasyonca İçişleri Bakanlığı’nın tespit edeceği esaslara göre verilir.

Basılı kağıtlar ve plakaların satışının Federasyona sağladığı net gelirin, yüzde altmış her yıl en geç Şubat ayı sonuna kadar Trafik Hizmetleri Geliştirme Fonuna tevdi olunur. Gelirin kalanı Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu’na aittir.

Basılı kağıtlardan, 210 sayılı Değerli Kağıtlar Kanunu kapsamına giren sürücü belgeleri Maliye ve Gümrük Bakanlığının görüşü alınarak Emniyet Genel Müdürlüğünce bastırılır...”

Bu hükümlerden anlaşılacağı üzere, TŞOF’nun basılı kağıt ve plaka basım ve satım yetkisi yasadan kaynaklanmakta, bunların fiyatları ise yine yasanın öngördüğü bir komisyon tarafından belirlenmektedir. TŞOF Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun’a göre teşebbüs birliği olarak kabul edilmekle birlikte, yasadan kaynaklanan bu tekel hakkı 4054 sayılı Kanun’un kapsamı dışında kalmakta olup buna ilişkin itirazın mercii Rekabet Kurumu değildir.

2918 sayılı Kanun, TŞOF’na plaka basım işini ne şekilde yaptıracağı konusunda herhangi bir sınırlama getirmemektedir. TŞOF, Devlet İhale Kanunu’na da bağlı olmadığı için bu yasadan kaynaklanan kısıtlayıcı hükümler de geçerli olmamaktadır. Ancak TŞOF yine de idarenin iş gördürmesindeki yerleşik kurallara uygun hareket etmek durumundadır. Söz konusu kurallara uyulmaması halinde, konunun idari yargıya ya da vesayet makamlarına intikal etmesi gerekir.

Bu nedenle TŞOF’nun yasadan kaynaklanan haklarını aşarak yasal olmayan uygulamalarda bulunduğu iddiasının muhatabı da Rekabet Kurumu değil mevzuatın gösterdiği merciler olmalıdır. Başvuru dosyası ekinde yer alan gazete kupürlerinden, konunun ilgili birimlere intikal ettiği de anlaşılmaktadır.

SONUÇ

TR rumuzlu plakaların basım ve dağıtımında tek kurum ve tek matbaanın yetkili bulunduğu ve bunun da rekabet kurallarına aykırı olduğu şeklindeki şikayete ilişkin olarak; şikayet edilen tarafın 4054 sayılı Kanun’a aykırı uygulamalarının dayanağının 2918 sayılı Kanun, bu kanundan kaynaklanan haklarını aştığı iddiasının muhatabının da Rekabet Kurumu değil vesayet makamları olması nedenleriyle, önaraştırma açılmasına gerek bulunmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.